

Vejen

Martin Luther - JESU AFSKEDSTALE 1.DEL JOH 14

Thomas sagde til ham: "Herre, vi ved ikke, hvor du går hen, hvordan kan vi så kende vejen?" Jesus sagde til ham: "Jeg er vejen og sandheden og livet." [Joh 14,5-6](#)

De kære disciple havde ikke alene hørt, at han ville gå bort og gøre boligerne rede for dem, men at de også selv kendte vejen, hvor han skulle gå, og hvor han skulle bo, og at de også skulle følge efter ham derhen, så han ikke behøvede at sige meget mere om det. Det var jo sagt, for at de så meget mindre skulle være ængstelige og bange over, at han nu måtte forlade dem. Så er det, Thomas begynder at undre sig og synes, det er mærkeligt, når han siger, at de ved, hvor han skal hen, og at de oven i købet kender vejen. Han har da ikke sagt noget til dem om, hvor han skulle hen, eller hvilken vej, han skulle gå.

Han begynder altså på en grov, kødelig måde at tænke på en landevej, hvor man går eller kører legemligt fra en by til en anden, eller på en vej, man sætter fødderne på. "Vi ved ikke noget som helst om," siger de, "hvilken port du vil bruge til at komme ind eller ud, hvordan skulle vi så kunne kende vejen?" Til disse grove, kødelige tanker svarer Kristus nu: "Når jeg siger, at I kender vejen, mener jeg, at I kender ham, der er vejen, nemlig mig. I ser mig jo og ved, at jeg er Kristus, jeres Herre og Frelser, og I mine disciple, som så længe har hørt mine prædikener og set mine undergerninger. Når I nu kender mig, kender I vejen og ved alt, hvad I behøver at vide."

Dette er nu igen noget bemærkelsesværdigt og er netop, hvad evangelisten Johannes altid plejer at skrive om og indskærpe, nemlig at al vor lære og tro skal grunde sig på Kristus og alene dreje sig om denne ene person, så vi lægger al kunnen og visdom til side og ikke ved af andet end den korsfæstede Kristus, som Paulus siger ([1 Kor 2,2](#)). For sådan revser han de kloge og spidsfindige hoveder, der mente, at de burde nå meget længere end Paulus med hans enfoldige prædiken om Kristus, og at de var langt klogere, mere lærde og åndelige: "Hvad skal jeg sige? Jeg har knap været borte fra jer et halvt år, og I er allerede så højlærde, at ingen kan måle sig med jer i visdom og indsigt, mens jeg selv ikke kan regnes for andet end en lærling. Men jeg forlanger heller ikke mere, vil ikke rose mig eller vide af andet end min Kristus."

På den måde har Djævelen altid drevet sit spil, når han møder kloge hoveder, som giver sig i kast med Skriften, vil bevise deres klogskab og formaster sig til at ville forstå og begribe alt efter deres indsigt og opfattelse og giver indtryk af, at de kan gøre det så grundigt, at ingen kan overvinde dem; for de ved jo alting bedre, end man kan fortælle dem. Men de lærer aldrig det, som det egentlig kommer an på; nemlig hvordan de i sandhed skal kende Herren Kristus.

Derfor vil evangelisten Johannes her som overalt formane alle, der vil være kristne og gå den rette vej, hvordan man skal forholde sig i det, der har med Gud at gøre, så de ved, hvad de skal søge efter, og hvad de skal lære: nemlig at det for Gud er den højeste visdom og kunst over al kunst og visdom, om den så var englenes, at man kender denne Kristus og ved, hvad man har i ham, og hvordan man alene kommer til Faderen ved ham. Det er, hvad sagen drejer sig om i Thomas' spørgsmål og Herrens svar.

Men hvor dyb og svær denne lære og kunst er, selv for Herrens disciple, beviser her Thomas og - som vi straks skal høre - Filip, der blandt disciplene alle vegne farer frem i deres uforstand og viser, at de endnu kun forstår lidt eller ingenting af hans tale, selvom de har hørt på Herren Kristus så længe, og også her ved bordet hører, hvordan han fortæller dem om sin Faders hus: at han vil tage derhen og forberede boliger til dem. De lader ham bare sidde der ved bordet og prædike trøstende ord, mens deres tanker flager rundt helt andre steder, og de skaber deres egen vej og fjerner Kristus langt fra sig.

Derfor vender han deres tanker om, dog med blide, venlige ord som en nådig Herre og Mester, der nok kan forstå deres uvidenhed og svaghed og bære over med den. Det eneste, han vil, er simpelthen at knytte og binde dem til sig med øjne, ører og hjerter, så de ikke skal se eller tænke på andet. Det er, som om han dermed vil sige: "Thomas, hvordan er det, du ser og tænker? Sådan skal

man ikke spekulere med flyvske tanker! Det er mig, I skal se på. I kender mig jo, og ved, hvem jeg er. Når I nu kender og ser mig, så kender og ser I vejen og behøver ikke bekymre jer om mere. For I skal ikke se på mig, som en ko glør på en ny ladeport, eller som de vantro jøder ser på mig, hvordan jeg med øjne, mund og næse ligner en af jer; men I skal gnide øjnene, feje ørerne og se, høre, tænke og forstå på en anden måde, end verden tænker og forstår.”

Der er nemlig to måder at se og høre på. Den første foregår helt uden ånd med legemlige øjne og ører, ligesom jøderne, der alle kun så Kristus med fem sanser som Marias søn fra Nazaret, ligesom jeg ser dig, med far og mor, en mand eller en kvinde, der lever på en bestemt måde eller gør noget bestemt. Det er en ren, naturlig, legemlig betragtning. Men sådan kan man ikke kende Kristus, og heller ikke hans kristne, selvom vi så ham for os og hørte ham hele tiden. Den anden er en åndelig måde at se på. Det er kun de kristne, der har den, og den foregår med hjertets tro. Det er også med den, at vi, hvis vi ellers er kristne, skal se på og kende hinanden. For en kristen kender jeg ikke på, om han har et bestemt udseende eller opfører sig og lever på en bestemt måde, men at han er døbt og har Guds Ord. Det er det, der gør ham til Guds barn, borger i himmeriget og arving til evigt liv. Det kan jeg ikke se skrevet på hans næse eller hans pande med mine legemlige øjne, men kun med hjertets åndelige øje.

Sådan må du også se på Kristus, hvis du vil kende ham og vide, hvem han er. Ikke, som dine øjne og sanser viser ham for dig, men som hans ord viser ham og maler ham for øje for dig, født af en jomfru, død og opstanden igen for dig og sat som Herre over alle ting. Her ser du ikke kun hans synlige skikkelse, men kraften og magten i hans død og opstandelse. Nu hedder han ikke en søn af Maria og Josef fra Nazareth, hvad jøderne regnede ham for, men vores eneste Frelser og Herre over alle ting. Det bragte han alene til veje ved at gå lidelsens og dødens vej til det liv, hvor han igen stod op af døde og blev herliggjort, så at alt i himmel og på jord må være ham underlagt, og han regerer mægtigt hos dem, der tror på ham, imod alt, hvad der er imod dem.

Se, på denne måde vil han betragtes her, ikke som øjnene ser, at han spadserer legemligt fra dem ad en ukendt vej hen andet sted, han skal til eller opholde sig på, og efterlader dem, så de ikke længere kan finde trøst hos ham. Nej, han går bort i åndelig forstand, hvilket han kalder ”at gå til Faderen”, på den måde, at han lider og dør og dog ikke bliver i døden, men netop derved når frem til sit rige og har magt til, at de kan komme til Faderen ved ham, og til at beskytte dem, frelse og hjælpe dem i al nød.

Derfor siger han: ”Den, der ser mig gå til Faderen på denne måde, han har set så meget: At jeg lider døden efter min Faders vilje og derefter lever og regerer evigt. På den måde går jeg forud for jer og bereder vejen, for at I skal følge efter mig. Det er mig og ingen anden, der gør det og må gøre det, ellers ville I aldrig komme derhen. Derfor, når I ved det, ved I både, hvor jeg vil hen, og kender den vej, som jeg går på, og som I skal følge efter mig på, nemlig at den er mig selv. I mig har I alt, hvad I behøver: Den, der dør for jer, forsoner Faderen med jer, udsletter synden, opsluger døden og drager alle til mig sådan, at I ejer alt i mig.” (...)

”I ved altså,” siger Kristus, ”hvor jeg går hen, nemlig til Faderen, det vil sige ind til det evige liv og ind til det rige eller herredømme, hvor der ikke er nogen synd, død, fattigdom, ulykke eller hjertekval. Det ved I, fordi I kender mig, og fordi I nu så mange gange har hørt mig sige, hvorfor jeg er kommet, og hvad jeg skal udrette. Derfor kender I også vejen eller måden, jeg kommer til målet på, nemlig at jeg må lade mig korsfæste og derefter genopstå fra de døde.” Derfor består denne viden kort og godt i, at vi af hjertet tror på Kristus, der er død og opstået for os og sidder ved Faderens højre hånd. Når denne tro er til stede og uden at tvivle stoler sådan på ham, erkender jeg både vejen, han er gået, og det endelige mål, han er nået til. Selvom jeg med legemets øjne skulle se ham stå for mig, ville jeg se ham anderledes, end jeg ville have set ham, før troen kom til. Men hvis jeg bliver i denne, rette tro, går jeg også den samme vej mod målet igennem kors og lidelse og kommer til det samme sted, han er taget til.

Derfor skal man her ikke gå længere eller lade tankerne flagre uden for Kristus, som om der var en anden vej, vi skulle eller ville gå. Sådan vil de falske hellige og al fornuft jo altid søge og gå på andre veje. Det gælder for eksempel dem, man kalder karteuserne (en munkeorden, grundlagt 1084 af Den

Hellige Bruno i egnen Cartreuse) i Frankrig. En af de strengeste munkeordner, [f. eks. med taleforbud]. De bygger deres egen, særlige bro til himlen, når de lover at leve i fattigdom og lydighed, ikke spiser kød, ikke går med fint tøj, ikke sover mere end én nat på samme sted osv. I den vildfarelse går de rundt og mener, at de er på rette vej til himlen. Men det er en bro og trappe lavet af spindelvæv. Jo højere de stiger på den, jo dybere og ynkeligere falder de ned i helvedes afgrund.

For dette er ikke vejen, men ren og skær forførelse, fordi Kristus hverken tros eller erkendes her. Det er, hvad en barfodsmunk gør med sin snor og sine træsko, når han faster, mumler og fremsiger remser, holder sin klosterregel, sover i sin kappe og lader lusene æde sig op, idet han tror, at han har kurs lige mod himlen, og det ikke kun for sit eget vedkommende; men han formaster sig også til at trække andre med sig ved sine gode gerninger og ordensfortjenester.

Det er ikke at være på vej til himlen, men i ren og skær blindhed og djævelsk bedrag at løbe lige lukt mod helvede. Det nytter altså ikke noget; byg, gør og søg, hvad du vil. Når det er tid til at træde ind i et andet liv og forlade dette, må du gribe denne eneste vej eller gå evigt fortabt. ”For jeg,” siger han, ”er vejen, man kan komme til Faderen, og der er ikke nogen anden. Jeg og ingen anden er sandheden og livet.” Det er dét, du skal frem til: Klyng dig til denne mand, hold fast ved troen og bekendelsen og øv dig i den gennem lidelse og død og sig: ”Jeg ved ikke af anden hjælp eller bistand, ingen anden frelse eller trøst, ingen anden vej eller sti end min Herre Kristus alene, ham, der har lidt, er død, opstanden og faret til himmels for mig. Det holder jeg fast ved og trænger mig igennem, om der så er lutter djævløse, død og helvede under og foran mig.” For det er til hver en tid den rette vej og bro, fastere og mere sikker end nogen bygning af sten eller jern. Himmel og jord skal snarere forgå, end at den skulle fejle eller bedrage.

Kunsten består derfor i, at man alene holder sig til denne vej og ikke følger forførelsen og løgneånden, der ikke gør andet end at lede os væk fra denne vej på sine afveje på den måde, at han river troens tanker ud af hjertet og fjerner Kristus som eneste vej og middel, så det ikke tænker på ham, navnlig på det tidspunkt, hvor det er mest nødvendigt. I stedet skaber han andre tanker, som også Thomas fik, som om Kristus var langt borte i himlen og ikke var til nogen hjælp for mig, så jeg søger andre stier og veje: ”Åh, havde jeg dog bare levet sådan eller sådan, gjort dette eller hint! Ak, ville Gud bare lade mig leve, så ville jeg blive from og føre et strengt levned!” På den måde er man allerede gået ynkeligt fejl af den vej, vor Herre Kristus viser, er kommet bort fra sporet og ind på lutter vildveje, som fører til helvedes afgrund.

For du kan ikke lave om på den tekst, der siger: ”Jeg og ingen anden er vejen!” Lad så alle karteusere, munke og helgener gøre og lade, hvad de vil og kan, men du skal høre, at han selv siger: ”Hvorfor går I efter andre veje og stier? Jeg kan ikke vise jer nogen anden vej end mig selv. Hvis I kender mig, kender I vejen, for jeg og vejen er ét og det samme. Hvis I derfor går fejl af mig, finder I aldrig vejen, om I så søgte og gik jer til døde.”

Lær derfor at forstå det dejlige ord, han taler: ”Jeg er vejen,” ikke så man tænker på sådan en vej eller sti, man kan sætte fødderne og gå på, men en vej som man betræder og vandrer på i den hjertets tro, der alene holder sig til Herren Kristus. På jorden er der mange måder at gå og vandre på, ligesom der er mange slags veje og stier. For det første de konkrete, naturlige fra ét sted til et andet, hvor også køer og heste går sammen med alt, hvad der lever og rører sig for at opretholde dette liv og dets fornødenheder, hvilket Skriften og Guds Ord ikke lærer noget om. Så er der andre veje og måder at gå på, der også hører til dette liv, og som kaldes verdslig eller borgerlig tilværelse, hvor vi vandrer blandt hinanden i det ydre, for verden, i god, retskaffen livsførelse, moralsk og ærbart, for at opnå verdslig magt, fred, ære og ret levemåde, så man opnår gods og anseelse. Det har filosofferne ud fra fornuften meget godt at belære om, ligesom de regerende udsteder mange love og forordninger. Men disse veje og denne færden er alt sammen noget, der hører dette liv til og ophører sammen med det.

Men ud over alt dette findes der endnu en måde at gå og færdes på, og det er kun det, Den hellige Skrift og Kristus taler om her, nemlig hvordan man kommer fra dette liv til et andet, fremtidigt liv. Der må der helt andre veje og stier til. Det er, som når én ligger på sit dødsleje, og legeme og sjæl skal til at skilles, eller han dømmes og føres ud for at blive hængt, halshugget, brændt eller druknet,

da har han også en vandring for sig. Han må af sted og kan ikke blive her og har en vej foran, som han ikke ser eller kan sætte sin fod på eller færdes på.

Alligevel siger man, at han går bort, at han er gået bort osv., men ikke legemligt eller med legemet. For dér er øjne og ører lukket til, alle sanser er væk, hænder og fødder bundet, så der ikke kan udrettes noget her med vores gerninger og vores formåen. Derfor er der heller ikke her nogen vej eller sti, som vi kan kalde vores, og som er udtænkt eller fundet af os, da som sagt al vor fornuft ophører og slet ikke ved eller forstår, hvordan den vandring fra dette til det hinsides liv foregår, og langt mindre fatter, hvordan og ad hvilken vej, man skal komme derhen.

Hvad denne sag angår, skal man derfor hverken høre på eller følge nogen slags fornuft, lov, lære eller noget som helst, mennesker kan udtænke, som om det kunne vise vejen. For selvom de tænker dybt over det og anviser og prøver alle mulige veje, som efter deres mening fører til himlen, er dog alt forgæves og virkningsløst. Som jeg har nævnt, anlægger en karteusermunk denne vej til himlen: ”Jeg vil forlade verden, da den jo er ond og uren, og gemme mig i en krog, faste hver dag og ikke spise kød for at pine mit legeme. Sådant et strengt, åndeligt liv vil Gud synes om og så gøre mig salig.” Det er også at anlægge en vej og gå på den i åndelig forstand, for han vil jo ikke gå med fødderne, men med hjertet, og tænker, at han er på rette vej til himlen, når han lever og handler sådan. En anden munk eller gejstlig, der også vil leve åndeligt, anlægger sig en anden vej: ”Når jeg holder og beder så og så mange messer og går barfodet i uldne klæder, går jeg på den rette vej, og så snart jeg lukker mine øjne, farer sjælen lige ud af munden og op til himlen!”

Alt dette er og kaldes veje, skabt af menneskelig foretagsomhed og forgodtbefindende, og det bygger på vores eget arbejde og egne gerninger, der dog kun hører hjemme i dette liv. Derfor er de ikke veje til himlen, men er lutter vildfarelse og forførelse, når de udøves i den hensigt. For hvad hjælper det min sjæl, at jeg går med kutte, kronraget isse, bare fødder, snor og al den slags, når den tid kommer, da jeg skal foretage springet igennem døden ind til det evige liv? Det er jo alt sammen noget legemligt og er gerninger, som også gøres af dem, der ikke er kristne. Selvom de gør det på allerbedste måde og i allerbedste mening, er det dog det allerværste, for det altødelæggende er, at de gør det hele uden troen på Kristus, som om de slet ikke trængte til hans hjælp til det, og som om hans ord var ren og skær løgn, når han siger: ”Jeg er vejen og sandheden osv.”

Se, sådan går hele verden rundt i deres blindhed og mørke uden at finde vejen, hvor meget de end anstrenger sig og foretager sig. Hver og en brolægger sin egen vej og bygger sin egen særlige bro til himlen, og netop ved at søge mange slags veje, den ene værre end den anden, viser de med al tydelighed, at de ikke kender den rette vej. Men selvom de har prøvet alt, kan de dog aldrig være sikker i deres sag; jo længere de slider, og jo flere veje de prøver af, er de dog altid i tvivl: ”Hvem ved, om Gud vil have behag i det, eller om jeg har gjort nok?” De vil aldrig kunne bygge på det som på en sikker grund.

Skal det da lykkes at færdes ret og nå til himlen, må man kende og have en sikker vej og sti, man kan holde sig på. For kun én kan være den rette. Denne vej anviser alene Guds Ord, nemlig at Herren Kristus selv er den eneste og rette vej, som vores hjerte skal og kan bygge og forlade sig på. Derfor slutter han med at sige: ”Den, der vil være vis på dette og ikke blive til skamme til evig skade og fordærv, han skal tilhøre mig alene og mærke sig dette ord: 'Jeg er vejen!', så han ikke vil høre på eller vide af nogen anden, der taler om veje eller stier til det evige liv. De er alle som én afveje og omveje, som at løbe gennem hæk og busk, over stok og sten, så man støder foden, skrammer mund og næse, brækker benet og til sidst knækker halsen.

Ligesom Djævelen konkret forfører folk med forblindelse, når de tror, de går på sikker vej, så de falder i vandet og drukner eller farer vild i skoven og aldrig kommer ud igen, sådan og langt værre forfører og forhekser han folk åndeligt med sin forblindelse, når han planter vrangforestillinger og falske meninger i deres hjerte. Når de bare gør dette eller hint, lever sådan og sådan, mener de at være på den rette vej lige til himlen; men er dog netop med alt dette på vej lige i helvede.

Sådan går det, og må det gå, når man ikke hører Kristus, der alene bør og kan vise os og føre os ad den rette vej og sti til himlen, da han alene kender den og selv før alle andre har gået den. Han er jo

netop også kommet fra himlen for at kunne vise os vejen og føre os til målet gennem sig selv, som han siger (Joh 3,13): *"Ingen er steget op til himlen, undtagen den, der steg ned fra himlen, Menneskesønnen."* Det burde jo også erfaringen lære os. For der er ingen, der er kommet ned fra himlen eller med egne gerninger og liv selv er steget derop, så han med sikkerhed ud fra egen erfaring kan sige os, hvordan og hvorledes vi skulle kunne komme derop. Derfor kan ingen rose sig af at kende vejen og langt mindre af, at hans gerninger er vejen, som vi kan benytte til at komme til himlen. Det kan kun denne ene, Kristus, der som den eneste er kommet ned fra himlen og er faret derop igen, så han også kan føre os derop.

Verden er endnu så blind og tåbelig, at den hele tiden søger og udfinder andre veje; den kan tro og følge alt muligt, man viser den og leder den til. Alle måder og midler man foreslår, vil den prøve af og forlade sig på. Men at holde sig til denne eneste, sikre vej med fast og urokkelig tro, er det eneste, den ikke kan og evner, og selvom den så hører, at der prædikes om Kristus som Vejen, kan den ikke holde sig fra at forsøge andre bi- og sideveje, så den ikke skal give ham alene æren, men lægge noget til af sit eget som den, der også kan gøre noget og selv finde vej.

Selvom man derfor kommer med dette og lignende skriftsteder og får folk overtalt til at anerkende det som rigtigt og sandt, kommer dog Mester Selvklog - ja, Djævelen selv - med sin spidsfindige fornuft og vil hjælpe på sagen, så de kan blive på deres afveje og gøre disse dejlige ord til ingenting, idet de fremfører: "Det skal altså forstås sådan, at Kristus har givet os gode lærdomme og påbud om, hvad vi skal gøre, og hvordan vi skal leve, og også selv givet os et forbillede, vi skal følge. Når vi overholder det og gør dette, finder vi den rette vej til himlen." De gør altså Kristus til en anden Moses, der kun taler om, hvad vi skal gøre, og kun peger på os selv.

Dette er helt og aldeles at forfejle den rette erkendelse og skammeligt at fordunkle, ja fordreje dette frelsende ord. For det kaldes ikke vejen, sandheden og livet, som fører til Faderen, at man kun anviser gode lærdomme og forbilleder. Dem kendte disciplene udmærket i forvejen, og hele folket havde lært dem af Moses.

De behøvede altså ikke at stille spørgsmål eller klage over ikke at kende vejen, hvad de dog gør her. Så gavnede Kristus dem altså ikke mere end Moses eller Johannes Døber eller en hvilken som helst helgen, og så kunne de ikke længere finde trøst og glæde hos ham nu, hvor han fór til himmels og efterlod dem alene tilbage. Så ville dermed også hele hans lidelse, død og opstandelse for os være forgæves, så det ikke kunne siges: "lidt, korsfæstet og død for vores skyld." Hvorfor skulle han ellers pege på sig selv alene og rive dem ud af alle andre tanker, så de kun skulle bekymre sig om, hvordan de kunne komme til Faderen og følge efter Kristus og kende vejen? De kendte jo i forvejen Kristus godt som deres Herre og Mester!

Vogt dig derfor for den slags skændig og forførerisk snak og bedrag, der kun beskriver Kristus for dig som en gerningslærer, som om han ikke havde lært og vist os andet, end hvordan vi skal leve, og hvad vi skal gøre. For på den måde kunne han ikke hedde Vejen, men var kun et kors eller en pinebænk på vejen, der nok kan vise, hvor vejen er, eller hvor man skal gå, men som ikke selv leder eller bærer os. Selvom han nemlig lærer og viser meget om, hvordan vi skal leve og efterfølge ham, sådan som han har gjort og har gået vejen, har man langt fra gjort det eller er gået vejen.

Eksemplet er ganske vist smukt, men alt for højt til, at vi kan følge det. Desuden har jeg sagt, at al vor gøren og laden hører dette liv til. Dén gang og dén vej, der her er tale om, hører ikke dette liv til, men er en gang og et spring, man må foretage for at komme over i det andet liv. Her er det derfor, som hvis jeg kom over land til en strandbred, hvor vej og sti ophørte, og jeg kun kunne se vand foran mig og ikke turde begive mig derud, med mindre jeg havde en fast og sikker bro eller en, der kunne færgede mig over. Da hjalp det mig ikke noget, at man viste mig, hvad vej jeg skulle. Der var jo ufarbart, og ingen kunne hjælpe mig over. Men skulle jeg over på den anden side, måtte jeg have en fast grund under fødderne, hvor jeg kunne træde sikkert og stole på, at det ville bære mig.

Sådan er det også, når det gælder at komme fra dette liv til det kommende. Dér skal der mere til end vores gøren og laden, hvor god den end er. For dér er jeg og ethvert menneskes gerninger og

formåen alt for svag til at hjælpe mig, udslette synden, forsone med Gud, overvinde døden osv. Derfor må jeg have en helt anden fast grund og sikker gangbro, som kan føre mig over på den anden side. Det er nu kun denne Jesus Kristus, der alene skal hedde Vejen, ad hvilken vi kommer til det liv og - som han siger - "til Faderen", når vi med fast tro klynger os til ham.

Når det derfor kommer så vidt, at du skal betræde denne vej, må du kort sagt ikke tænke på andre veje og fjerne alt, hvad man kan sige om gode gerninger, godt liv og godt eksempel fra øje og hjerte. Alt dette skal og bør du ganske vist gøre, fordi du stadig vandrer på jorden, så du øver dig i et retskaffent, ærbart liv, i lydighed og kærlighedens gerninger mod din næste, for det er også gode, gudvelbehagelige veje, som man skal vandre stadig længere ad i dette liv. Men du må ikke bruge dem som den vej, der skal føre dig fra dette liv til det kommende. Det vil sige: du skal ikke stole og forlade dig på dem, når du skal dø. For det er jo alt sammen ikke Kristus, der er korsfæstet og død for dig, og derfor skal dine veje heller ikke have den ære, der alene tilkommer ham, hvad de da heller ikke formår.

Når derfor den time kommer, da vor gerning og vort dagværk skal ophøre, og vi ikke længere skal blive her, og dette spørgsmål opstår: "Hvor finder jeg nu en sikker bro, et fast fodfæste, der kan føre mig til det evige liv?" Når det kommer dertil, siger jeg, så se dig ikke om efter det, der kaldes menneskelige veje: vores eget gode, hellige liv eller gerninger, men lad al den slags være skjult med "Fadervor", og sig over det et "forlad os vor skyld".

Hold dig alene til ham, der siger: "Jeg er Vejen," og se til, at du har indprentet dig dette ord så fast og dybt, som om du hørte Kristus stå og sige til dig, sådan som han siger til Thomas her: "Hvorfor leder og spejder du efter andre veje? Det er mig, du skal se på og blive hos, og ikke gøre dig andre tanker om, hvordan du kan komme i himlen, men du skal holde alt andet væk fra hjertet og ikke tænke på andet end på det, jeg siger: 'Jeg er Vejen!' Du skal bare gå på mig; det vil sige: Hold dig med fast tro og al hjertets tillid til mig. Jeg vil være din bro og føre dig over, så du på et øjeblik skal komme fra døden og helvedesangsten til det andet liv. For det er mig, der selv har anlagt og banet vejen og er gået den og er kommet over, så jeg kan føre dig og alle, der klynger sig til mig, over. Men du skal holde dig til mig uden at tvivle, vove modigt at træde ud på mit ord og tillidsfuldt og glad tage af sted og dø i mit navn."

Se, sådan må vi lære at se på og kende Herren Kristus, ikke som den, der kun gavner os med sin lære og sit eksempel, og som nu er gået bort fra os som andre helgener, men sådan, at han altid er og bliver hos os og i os, særligt i den time da dette liv ophører, og er så nær, at han alene er i vores hjerter. Det sker, når jeg fuldt og fast tror på ham som Frelseren, der er gået igennem døden for mig til Faderen, og som også fører mig til ham. Da er jeg på den rette vej, som man træder og vandrer på fra dette liv til det kommende.

Den vandring begynder i dåben, og når troen er til stede, kommer mennesket videre ad denne vej, indtil han igennem døden når helt frem. For troen kan hverken fare vild eller tage fejl; men når den klynger sig til Kristus, må den også være og blive, hvor han er. Og jo stærkere troen er, desto sikrere går man ad denne vej; for denne vandring betyder ikke andet end at styrkes i troen og blive jo længere jo sikrere på det evige liv i Kristus. Hvis jeg nu bliver i denne tro, og døden angriber og overvinder mig eller på anden måde river mig bort midt i livet ved sværd eller ild osv. og fratager mig alle fem sanser, er vejen allerede vandret og tilbagelagt, så jeg er nået frem til mit bestemmelsessted, hvor jeg springer over i det evige liv. (...)

Se det er, hvad Kristus siger, når han kalder sig selv alene for Vejen, som vi kan følge efter ham på til Faderen. Han vil, at vi ene og alene med hjerte og fortrøstning skal holde os helt til ham, når vi skal forlade dette liv. Hvis vi blot holder fast ved ham, lover han, at han helt sikkert vil bære og føre os til Faderen, og som han nu videre siger: **Jeg er sandheden og livet.**